

Kőry Ágnes:

Terézvárostól Theresienstadtig: Weisz Ferencz életútja és munkássága¹

Weisz Ferencz Budapest hatodik kerületében, Terézvárosban született; itt töltötte gyermek- és ifjúkorát. Auschwitz előtt az utolsó állomás Weisz és sok más Auschwitzban meggyilkolt sorstársa számára a cseh Terezin (németül Theresienstadt, magyarul Terézváros) volt. Az eredetileg katonai várként szolgáló kis város Észak-Csehországban, Brnotól délkelet irányban 36 kilométer távolságban fekszik. 1942 tavaszán a nácik Terezint koncentrációs táborrá alakították.

Weisz Ferencz kiváló zongorista és termékeny zeneszerző volt. Élete első felét Magyarországon, második felét Hollandiában töltötte. Kutatómunkánk eddigi eredménye szerint valószínű, hogy Hollandia német megszállása következményeként Weisz kompozícióinak nagy része elveszett.

Weisz 1893. augusztus 2-án született. A magyarországi zsidó adatbázis felhasználásával megtaláltuk a terézvárosi házat, ahol Weisz született és élt 1921-ig (amikor Hollandiába költözött). A Nemzeti Zenede évkönyvei részletes információt tartalmaznak Weisz tanulmányairól, tizenhárom éves korától (vagyis amikor a Zenede növendéke lett az 1906–1907-es tanévben) húszéves koráig, amikor az 1913–1914-es tanév végén diplomázott. Öt évvel később, 1919-ben, Weisz tanári kinevezést kapott a Nemzeti Zenedében. Utolsó adatunk Weisz magyarországi munkájával kapcsolatban 1920 júniusából származik: egy zeneakadémiai koncerten Weisz zongorán kísérte a Nemzeti Zenede növendékeit.

Hollandiában Weisz mint Franz Weisz élt és dolgozott. Kis számú, de meggyőző dokumentumok mutatják, hogy Weisz termékeny zeneszerző és sikeres koncertzongorista volt. Tanári állást is kapott, továbbá magánnövendékeket is tanított.

A nácik megrövidítették Weisz életét és munkásságát. Először a hollandiai Westerbork táborba deportálták, onnan pedig Terezinbe, ami Auschwitz „előszobájaként” működött. Weisz Ferenczet 1944. szeptember 30-án gyilkolták meg Auschwitzban.

---

¹ A 2014. október 30-án, az MTA BTK Zenetudományi Intézetben, *A holokauszt és a magyar zenei emlékezet* címmel rendezett konferencián elhangzott előadás absztraktja.